

”Min familie i historien”

Den norske historiske forenings historiekonkurranse for ungdomsskolen og videregående – 2013/2014.

Juryens uttalelse

Juryen har bestått av: Berit Lundberg (Dokka videregående skole), Inger Hilde Killerud (Frogn videregående skole), Ketil Knutsen (Universitetet i Stavanger).

Sekretær for juryen: Karsten Korbøl (HIFO)

Juryens bemerkninger

HIFOs historiekonkurranse ”Min familie i historien” har satt ny deltakerrekord. I alt kom det inn hele 1221 bidrag. Juryen antar at historiekonkurranse dermed er den største kunnskapskonkurranse for ungdom i landet.

I finalerunden var det med 31 bidrag, 18 i klassen for ungdomsskolen og 13 i klassen for videregående skole.

Årets bidrag har god kvalitet og stor tematisk bredde. Spesielt gledelig er det svært høye nivået på bidragene fra ungdomsskolen. Aldri har det vært høyere, mener juryen.

Elevene løser oppgaven på mange forskjellige måter – noen velger å legge vekt på å formidle en god fortelling mens andre legger større vekt på det vitenskapelige. Elevene som har hevdet seg i konkurransen har likevel noe til felles. De har et klart mål for undersøkelsen, legger for dagen et sterkt personlig engasjement og viser at historien betyr noe for dem.

Vinnerne får diplom, bokpremie samt pengepremie på henholdsvis 5000 kroner. I tillegg får vinnerne anledning til å søke om deltakelse i ungdomsseminaret Eustory HistoryCamp høsten 2014.

Andreprisen honoreres med 2000 kr, tredjeprisen med 1000 kroner og hederlig omtale med 500 kroner.

Alle deltakere i konkurransen får diplom. I tillegg blir ett tilfeldig bidrag honorert med en deltakerpremie på 1000 kroner. Årets deltakerpris går til Marie Fosstveit ved Hedemarken friskole skole.

Prisvinnere i ungdomsskolen

1. pris – Benedicte Samira Popkema, Hedemarken friskole, Hedmark.

Tittel: «Din til Døden tro hengivende Veninde, Anne J. Solberg»

Tema for Benedicte Samira Popkemas undersøkelse er utvandringen fra Norge til Amerika på slutten av 1800-tallet. Hovedpersonen i undersøkelsen er Anne, hennes tipp-oldefars søster. De sentrale spørsmålene hun ønsker å finne svar på er hvordan situasjonen var i Norge og hva som fikk Anne til å utvandre. Videre ønsker hun å finne hvordan livet ble i det nye landet. Hun beskriver de harde og trange kårene for en husmannsfamilie der hele familien, barna også, måtte ta del i arbeidet. Som storesøster ble Anne tidlig sendt bort for å arbeide hos en middelklassefamilie. Anne bestemmer seg for å utvandre og Popkema antar at det harde livet, men spesielt kjærligheten til en mann, var de viktigste grunnene til at Anne emigrerte. Videre beskriver hun hvordan Anne kommer til Amerika og at livet ikke bare var rosenrødt. Prisvinneren undres på om livet i Amerika kanskje ikke ble noe vesentlig bedre enn det ville ha blitt i Norge. Juryen mener dette er en svært interessant historie som fortelles. Den lille og store historien knyttes godt sammen og prisvinneren har gjort et særs godt kildearbeid. Ikke minst berømmer juryen prisvinnerens gode kildefleksjoner. Besvarelsen er systematisk og grundig, samtidig som fremstillingen er velskrevet og spennende fortalt.

2. pris – Marianne Falck, Kråkerøy ungdomsskole, Østfold

Tittel: «Tyskerungen»

Tema for Marianne Falcks bidrag er som tittelen tilsier barn født av en norsk kvinne og en tysk soldat under andre verdenskrig. Prisvinneren beskriver jentas oppvekst på Finnskogen etter at moren reiste til Sverige. Selv om alle vet at jenta er en tyskerunge, får hun en god oppvekst uten mobbing og utestengelse slik det er så mange andre eksempler på. Senere i livet forsøker jenta å ta opp kontakten med både sin biologiske mor og far, men stor kontakt ble det aldri. Slik sett gikk ikke alt bra. Alle fortidas feil var ikke mulig å rette opp. Besvarelsen gjorde et sterkt inntrykk på juryen. Det er en god skildring av vanskelige spørsmål. Samtidig er framstillingen balansert og reflektert. Juryen mener dette er godt fortalt samtidig som det er en god kildestudie. Framstillingen er strukturert og prisvinneren viser modne refleksjoner og en god evne til å vurdere kildene hun bruker.

3. pris – Rakel Rønning Ramsdal, Kråkerøy ungdomsskole, Østfold

Tittel: «Et barn, en by, en krig»

Utgangspunktet for besvarelsen er andre verdenskrig og hvordan det var å vokse opp i Narvik. Det fortelles om dramatisk evakuering, om hjemkomsten til en bombet by og om hverdagslivet under krigen. Videre fortelles det om familien, om Narviks betydning, om klasser og om krigsfanger. Det blir altså mange historier om livet under krigen. Prisvinneren forteller godt og har på sett og vis med både mikro- og makrohistorie, selv om juryen hadde ønsket at familiens historie hadde fått en mer framtrødende plass. Prisvinneren bruker kildene godt og reflekterer over kildenes betydning.

3. pris – Hanna Finnskog Nordby, Presterød ungdomsskole, Vestfold

Tittel: «Like barn leker best»

Prisvinnerens to besteforeldre er begge tyskerbarn som fant kjærligheten sammen. Dette blir utgangspunktet for prisvinnerens spørsmål om ikke like barn leker best. Det fortelles om besteforeldrenes svært ulike oppvekst som adoptivbarn. For den ene ble ikke bakgrunnen gjort til et stort nummer, mens den andre nok ikke opplevde å bli elsket på samme måte. Prisvinneren poengterer at det å ha en trygg familie rundt seg er det viktige. Juryen vil framheve prisvinnerens gode refleksjoner om historie og om hva som er viktig for henne selv. Det er en god og tekst med god bruk av kildesitater. Mikro og makrohistorie kobles også godt sammen. Juryen mener teksten kanskje er noe refererende og at en tydeligere problemstilling ville hevet besvarelsen.

Prisvinnere i videregående skole

1. pris – Vebjørn Bredesen, Notodden videregående skole, Telemark

Tittel: «Mysteriet Brede Olsen»

Politiarbeid og historieskrivning har noe til felles – vi ønsker å løse et mysterium og finne ut hva som har skjedd. Det er nettopp det prisvinner Vebjørn Bredesen har satt seg fore – å løse et mysterium. Han vil finne ut hvordan livet til tippoldefar Brede Olsen var og hvorfor har det blitt snakket så lite om ham. Gjennom et formidabelt kildearbeid, der han bl.a. bruker utallige kirkebøker og folketellinger, klarer prisvinneren å nøste opp en livshistorie som er både dramatisk og spennende. Ut av kildene kommer det fram en historie som forteller om kompliserte familieforhold, om flytting og arbeid. Hele tiden er det hva kildene kan gi av informasjon som er det sentrale, men der de ikke strekker til forsøker prisvinneren å finne rimelige forklaringer i den store historien. Slik sett evner han å se fruktbare sammenhenger mellom stor og liten historie. Prisvinneren har altså gått vitenskapelig til verks samtidig som det fortelles en fascinerende historie.

2. pris – Andreas Iveland, Vennesla videregående skole, Vest-Agder

Tittel: «Utvandringen til USA på begynnelsen av 1900-tallet»

Besvarelsens tema er utvandring fra Norge på slutten av 1800-tallet. Iveland ønsker å finne svar på bla. hvorfor så mange reiste og hvorfor noen av dem kom tilbake. Utgangspunktet er to forfedres historier. Uavhengig av hverandre og på ulikt tidspunkt utvandret de begge til USA og begge kom senere tilbake til Norge. Disse to fortellingene trekkes sammen og det gis mulige forklaringer. Besvarelsen er godt strukturert og prosessen rundt arbeidet er grundig beskrevet og gjort rede for. Han bruker kildene aktivt og reflekterer bl.a over kildenes anvendbarhet. På en god måte klarer prisvinneren å binde sammen mikro- og makrohistorie, har metarefleksjoner og skriver godt. Problemstillingen fungerer som en rød tråd for besvarelsen, men en noe strammere problemstilling ville ha løftet besvarelsen ytterligere.

3. pris – Espen Melling Hoy, Vennesla videregående skole, Vest-Agder

Tittel: «Historien om et liv på seilskuter på 1800-tallet»

Oppgaven handler om prisvinnerens tippoldefar og hans liv og arbeid som sjømann i seilskutetida. Som 14-åring i 1860 reiste han for første gang ut på havet. I tillegg til den personlige fortellingen om tippoldefaren, forsøker prisvinneren å undersøke større spørsmål, ikke minst hvilken betydning seilskutene fikk sosialt og økonomisk, og for enkeltpersoner og større samfunn. Besvarelsen belyser godt livet på båten, men får samtidig fram betydningen av seilskutetida. Juryen berømmer det strukturerte, vitenskapelige arbeidet som er nedlagt. Prisvinneren har et bredt utvalg kilder og han anvender dem godt i teksten. En klarere og tydeligere formulert problemstilling ville kunne løftet besvarelsen. Det ville også en tettere kobling mellom mikro- og makrohistorie ha bidratt til, men alt i alt er dette et solid arbeid.

Hederlig omtale

Juryen har anledning til å gi hederlig omtale til besvarelser som ikke helt nådde opp i konkurransen, men som juryen mener uttrykker interessante perspektiver, har spennende vinklinger eller som forteller historie på andre måter enn den tradisjonelt skriftlige formen. I år har juryen valgt å tildele to besvarelser hederlig omtale.

Arabhi Uthayakumaran, Stovner videregående skole, Oslo.

Tittel: «Tiden leger ingen sår»

- Får hederlig omtale for sin gripende historie og fascinerende perspektiv på borgerkrigen på Sri Lanka, som samtidig drøfter og reflekterer over usikkerheten for vanlige mennesker i en krig.

Bertine Aase Dalhaug, Vennesla videregående skole, Vest-Agder.

Tittel: «En tuberkulosehistorie fra 1949»

- Får hederlig omtale for sin interessante historie, godt arbeid på et lite belyst tema, fascinerende perspektiv og framheving av hvor viktig nyvinningen antibiotika var. Dette gir besvarelsen nåtidsrelevans og er et viktig bidrag til mangfoldet av temaer i konkurransen.

”Min familie og arven etter 1814”

Den norske historiske forenings historiekonkurranse for ungdomsskolen og videregående
– 2013/2014.

Ekstrakonkurranse i forbindelse med grunnlovsjubileet 2014

Juryens uttalelse

Juryen har bestått av: Randi Holden Hoff, Brit Marie Hovland, Aslak Sira Myhre
Sekretær for juryen: Jørgen Eliassen

Prisvinnere i ungdomsskolen

1.pris: Øyvind Villanger, Magnus Knutsen og Amund Christopher Klem Rønning, Fjell ungdomsskule

Tittel: «Er det mulig å eksportere demokrati til et annet land ved bruk av makt?»

Besvarelsen undersøker problemstillingen ved å sammenlikne en rekke historiske eksempler: Forsøkene på å fremme folkestyre i Afghanistan, Irak, Egypt og Libya. I tillegg strekkes tiden ved en gjennomgang av Napoleons forsøk på å spre opplysningstidens samfunnsideal i områder utenfor Frankrike, og Romas ekspansjon under republikken. Utgangspunktet for refleksjonen er et intervju med en av elevenes far som var soldat i Afghanistan og som målbærer et tvisyn når det gjelder den langsiktige virkningen av oppdraget.

Besvarelsen klarer å håndtere et stort materiale ved å holde fast ved problemstillingen gjennom alle eksemplene. Refleksjonene som elevene gjør seg, er nyanserte og forsiktige. Som en ledetråd gjennom rapporten er det klippet inn sitater fra en novelle skrevet av soldaten de har intervjuet. Sitatene understreker hvor mye som står på spill og tilfører en følelsesmessig dimensjon.

2.pris: Kristoffer Sosulski Moen, Hedemarken friskole

Tittel: «Wladyslaw Sosulski»

Teksten forteller om oldefarens dramatiske opplevelser gjennom 2.verdenskrig. Det nygifte paret Sosulski ble deportert fra Østpolen til Sibir som en følge av Sovjetunionen og Tysklands deling av Polen. Deretter deltok oldefaren i en polsk divisjon som kjempet sammen med den røde arme på østfronten. Han overlevde slagene om Warszawa og Berlin, fant igjen sin hustru og virket som pastor i pinsemenigheten i Krakow etter krigen. Besvarelsen er svært velskrevet og klarer å veksle mellom Sosulskis historie og den store fortellingen om krigen på en ledig og innsiktsfull måte. Refleksjonene kretser om menneskenes handlingsrom i ulike historiske situasjoner.

2. pris: Caroline Thommesen, Presterød ungdomsskole

Tittel: «En lang forlovelse – en krigsseilers historie»

Teksten er en engasjert og reflektert fortelling om oldefaren og oldemoren til fortelleren. Den gir et levende bilde av krigsseilernes liv, men forklarer også en rekke organisatoriske forhold om konvoifarten. Den store og den lille fortellingen blir flettet sammen på en god måte. Oldemorens illegale virksomhet på hjemmefronten blir sett på bakgrunn av livet i småsamfunn der mennene var til sjøs og kvinnene ”var vant til å klare seg selv”. Rammen om fortellingen, det forlovede paret gifter seg etter krigen, er optimistisk til tross for at innholdet understreker myndighetene og samfunnets svik og uforstand mot krigsseilerne.

Hederlig omtale

Josefine Paulsen, Runni ungdomsskole

Tittel: «Farmor og feminisme»

Besvarelsen sammenlikner livssituasjonen til farmoren med forfatterens. Farmoren vokste opp på en gård uten strøm og innlagt vann. Teksten gir også et riss av kvinnebevegelsens historie som blir brukt i refleksjoner om farmoren og forfatterens ulike muligheter til å ta livsvalg. På en enkel og effektiv måte får besvarelsen fram store endringer i kvinnens stilling i samfunnet fra etterkrigstida til i dag.

Prisvinnere i videregående skole

1.pris: Vivel Cortez Fredriksen, Hartvig Nissen videregående skole.

Tittel: «Kunsten å balansere på en tynn line – en historie om overlevelse»

Fortellingen følger en familie med mor, far og fire barn i Valparaiso i Chile. Allende-regimet er knust og militærdiktaturet styrer. Vi får et innblikk i dagliglivet i diktaturet med familiefaren, Juan, fortellerens farfar, i sentrum. Juan er sjømann og fagforeningsmann og driver også et lite transportfirma på si. Da diktaturet delvis tillot fagforeningsarbeid fra 1979, kom Juan i klemma. Han måtte godta en rekke betingelser som militærjuntaen satte samtidig som han forsøkte å arbeide for sjøfolkernes interesser. Familiehistorien blir flettet sammen med en oversikt over innføringen av diktaturet og de store samfunnsendringene som skjedde i perioden. Fortellerens egne refleksjoner og nye spørsmål driver historien framover. Teksten bygger på et ganske omfattende kildemateriale. Den har fine litterære kvaliteter og fint blikk for detaljer.

2. pris: Ingeborg Magrete Lianes, Spjelkavik videregående skole

Tittel: «En solskinnshistorie om integrering – muligheten til et bedre liv»

Besvarelsen forteller om fortellerens onkel, Kalle, som kom til Norge fra Ungarn etter opprøret i 1956. Fortellingen følger Kalle, men gir også en gjennomgang av krisen i Ungarn og trekk ved det norske samfunnet i 50- og 60-årene. Fortelleren holder en kritisk distanse til sin muntlige hovedkilde og reflekterer fint om hva som kan ha motivert Kalles livsvalg. Hva som kan forklare den i hovedsak vellykkede integreringen av de ca 1500 ungarske flyktningene, blir også inngående drøftet.

3. pris: Rikard Meyer Sandling, Bergens Handelsgymnasium

Tittel: «Arne Melkevik og nordsjøfarten»

Besvarelsen gir en innsiktsfull innføring i nordsjøfarten under 2. verdenskrig og dens betydning for motstandsbevegelsen i Norge. Fortellingen om Arne Melkevik blir ledig flettet sammen makrohistorien. Teksten har en ryddig forankring til kildematerialet og dokumenterer god kompetanse i kildebruk.

Vurderingskriterier

En god besvarelse har:

- en klart formulert problemstilling som virker som en "rød tråd" gjennom besvarelsen og som forsøkes besvart i konklusjonen. Velg heller én enn mange innfallsvinkler.
- en problemstilling som er interessant og det framgår av undersøkelsen at den oppleves som relevant for eleven.
- korrekte, historiske opplysninger
- refleksjoner som setter ens egen undersøkelse inn i en større sammenheng
- bruk av primær- og sekundærkilder. Bruk og vurdering av kilder skal integreres i framstillinga
- kildehenvisninger og liste over kilder som er brukt
- et godt, presist språk

Om HIFOs historiekonkurransen

Den norske historiske forening (HIFO) har arrangert historiekonkurransen "Min familie i historien" siden 2000. Målet med konkurransen er at elever skal få anledning til å arbeide med et større historieprosjekt der de selv velger tema, problemstilling og finner kilder. Elever skal få anledning til å utforske historien på egne premisser og med utgangspunkt i noe som er kjent for dem, nemlig familien. I tillegg er siktemålet at elevene skal kunne opparbeide en forståelse for at historie kan ses fra forskjellige vinkler og ståsteder. Tradisjonelt forstås historie som store begivenheter, strukturer og prosesser. HIFO har ønsket at også vanlige menneskers historie gjøres til en viktig del av vår historieforståelse og som et felt for undersøkelse blant ungdom i skolen. Likevel må det presiseres at det nettopp er i forholdet mellom makro- og mikrohistorie at nye og spennende perspektiver kan oppstå og at elevers historieforståelse utvikles.

HIFOs historiekonkurransen finansieres med støtte fra Stiftelsen Fritt ord og Aschehoug forlag. I tillegg er HIFO tilknyttet et nettverk av 23 europeiske organisasjoner som arrangerer lignende konkurranser – Eustory.